

Waarom zou je koninginnen gaan telen?

Tieme Wanders en Bart Barten

Wat koninginnenteelt inhoudt, is voor veel imkers een gesloten boek, en het koninginnenteeltjargon nodigt niet uit tot zelfstudie. In deze en de volgende twee afleveringen van *Bijhouden* behandelen twee geroutineerde telers voor ons het waarom en hoe van het zelf telen van goede koninginnen.

De redenen om koninginnen te telen zijn net zo divers als de redenen waarom je met bijhouden zou beginnen. Sommigen willen zich meer verdiepen in het reilen en zeilen van het bijenvolk, anderen vinden het leuk om nieuwe kastjes en andere koninginnenteeltspullen te verzamelen. Veel mensen starten ermee omdat ze meer controle willen krijgen over de kwaliteit van hun koninginnen en de eigenschappen van hun volken. De belangrijkste reden voor ons is dat het gewoon leuk is! Er is niets mooiers dan het moment waarop de jonge koningin uit haar cel kruipt. Ze is net iets anders dan een gewone bij en gedraagt zich met koninklijke allure. Het is ook spannend om te zien of de jonge koninginnen later de gewenste eigenschappen van hun met zorg uitgekozen moeder hebben meegekregen. Niet-agressieve bijen maken het bijhouden in de stad een stuk leuker.

Hoe word ik koninginnenteler?

Sommigen van ons leren het uit een boekje, maar het gaat het best als er meegekeken kan worden met een ervaren teler. Als groepsactiviteit wordt het nog leuker, en onder goede begeleiding is succes ook verzekerd. De imkervereniging Deventer organiseert bijvoorbeeld al enkele jaren een koninginnenteelt cursus. Daarbij doen de deelnemers samen de teelt en aan het einde nemen ze enkele koninginnen voor hun eigen volken mee naar huis. Het is ook een kwestie van vallen en opstaan. Koninginnenteelt is, net als het imkeren zelf, afhankelijk van het weer. Vorig jaar hebben veel mensen gemerkt dat kou niet goed is voor de bevruchting van de jonge koninginnen. Een koude periode zorgt ervoor dat de koningin niet op bruidsvlucht kan gaan. Dat is een van de weinige dingen die we echt niet in de hand hebben.

Wat heb je allemaal nodig?

Wat je moet aanschaffen ligt aan het doel van je teelt. Als je koninginnen teelt die je op je eigen bijenstand laat bevruchten kun je voldoende hebben aan een overlarfnaald, dopjes, kooitjes en een teeltlat. Voor een gecontroleerde paring op een eiland, landbevruchtingsstation en ook bij kunstmatige inseminatie heb je ook bevruchtungskastjes nodig. Dit vanwege de specifieke eisen van de bevruchtingsstations voor respectievelijk vervoer en huisvesting van de koningin.

Wat wil je bereiken?

Waarvoor beginnen imkers met koninginnenteelt? Grofweg zijn er twee doelen:

- *Betere kwaliteit koninginnen dan bij vermeerdering via redcellen*

Bij de koninginnenteelt creëer je, als je het goed doet, precies de omstandigheden waarbij de uitgekozen larfjes de juiste leeftijd hebben, in een ruime cel zitten en over een grote hoeveelheid voedersap beschikken voor hun ontwikkeling. Koninginnen die zich in die omstandigheden ontwikkelen, hebben volgens ons dan meer kans op een goede kwaliteit dan de *gemiddelde* koningin die zich in een redcel ontwikkelt.

- *Verbeteren van de erfelijke eigenschappen op je stand*

Mensen die werken met vegers, merken soms dat het volk dat redcellen aanzette na een tijdje flink van karakter verandert. Meestal niet ten goede. De darren die de koningin bevrucht hebben, gaven het volk in dat geval wat minder goede eigenschappen mee. Het duidelijkst is dat als er flink gestoken wordt wanneer de kast opengaat. Het belangrijkste is dan om te kiezen welke het beste volk is om dochterkoninginnen van te telen (waarom noemen we die geen prinsesjes?). Een volk waarover je zeer tevreden bent is

Veel wegen naar Rome, veel jargon

Er zijn veel methoden om koninginnen te telen. Je kan starten met al op een speciale manier aangezette (aangeblazen) doppen (Doppenmethode, zie blz. 19), met een boogsneede (een belegd teeltraam dat met een warm mes boogvormig is afgesneden) of met heel jonge larfjes die zijn overgelepeld in dopjes van plastic of van was. Je kunt een starter en een finishervolk gebruiken. Het pleegvolk kan moerloos of moergoed zijn of juist uit verschillende volken verzameld worden, al dan niet met broed. De doppen inkooien kan na vijf of na tien dagen. Je kan de broedstoof gebruiken of de koninginnen in het pleegvolk grootbrengen en uit laten lopen. Ten slotte zijn er legio soorten bevruchtungskastjes die allemaal hun voor- en nadelen hebben. Dat was een hoop 'jargon'. Geen wonder dat het beginnende of niet telende imkers gaat duizelen: ze denken al snel dat die koninginnenteelt veel te moeilijk en tijdrovend is. Ten onrechte, want er zijn tegenwoordig veel materialen en methoden beschikbaar die de teelt aanzienlijk makkelijker maken en veel tijd besparen.

de meest logische keuze. Soms heb je geen volken waarover je echt tevreden bent. Dan kun je er voor kiezen om van een volk van een andere imker na te telen. Wanneer je de uitgekomen koninginnen naar een bevruchtungsstation of KI-station brengt, heb je nog meer controle over de eigenschappen van je volken. Je kiest daarmee immers

de spullen aan te schaffen die daar bij horen. Standbevruchting werkt vaak met drie- of zesramers en verder niet meer dan een teeltraam, een overlarfnaald en dopjes. Mensen die niet (meer) zo goed zien of geen vaste hand hebben, kunnen werken met het Nicotsysteem. In een volgende aflevering zullen we hier dieper op ingaan.

ze gekocht hebben via het station voor de carnicateelt op Schiermonnikoog of van een erkende Buckfast- of carnicateeler. Ook van zwarte bijen uit bijvoorbeeld Duitsland wordt wel nageteeld. Gelukkig hoeven we niet zelf een koningin te kopen. Via via komen we gauw te weten welke imkers rasbijen hebben en daar mag vrijwel altijd van

foto's Maarten van Noorden

(Boven) Raam met twee teeltlatten. De werksters zorgen goed voor de koninginnen. (Links) De ingekooide gesloten doppen gaan weer het teeltvolk in.

ook voor bepaalde darrenvolken waarmee de koninginnen bevrucht worden.

Vorbereiding

Het belangrijkste is om kennis te nemen van de methoden van koninginnenteelt en wat voor spullen je nodig zult hebben. Het is daarom belangrijk om al vroeg wat te lezen of bij een ervaren teler te rade te gaan. Al pratende wordt duidelijk wat er nodig is en wat niet. Je koopt gemakkelijk teveel dingen of de verkeerde. Het is dus belangrijk om een methode te kiezen en

Goed uitgangsmateriaal

Het belangrijkste bij de koninginnenteelt is het uitgangsmateriaal. Van welke volken is het de moeite waard om na te telen? Veel koninginnentelers zullen aangeven dat het belangrijk is om van raszuivere volken na te telen. Maar waarom is dat eigenlijk? De reden is dat bij volken van gemengde afkomst het karakter van de volken die de jonge koninginnen opbouwen een grotere verrassing is. Veel koninginnentelers telen daarom na van een koningin die

overgelarfd worden. Misschien kunnen ze ook helpen bij de teelt.

In de volgende aflevering gaan we in op de werkmethode en de spullen die daarbij nodig zijn. Het einddoel is het kweken van koninginnen, zonder onnodige verrassingen. We houden het dus zo simpel mogelijk. ●

Wordt vervolgd.